

Anmærkninger.

A. Danske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1, 2, 3, 4 (1ste Vers), 6, 7a), 7b), 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 22, 23a) og 23b) ere alle tagne af "Udvalgte danske Viser fra Middelalderen", udg. af Abrahamson, Nyerup og Rahbek, 5 Dele, Kbh. 1812—1814.

Nr. 5, 7c), 18a), 18b) og 24 mundtlig. Teksten til Nr. 24 findes ogsaa i "Danske Viser fra Midten af det 16de til henimod Midten af det 18de Aarh.", udg. af R. Nyerup og P. E. Rasmussen, 2 Dele, Kbh. 1821.

Nr. 16 af "Danske Viser", hvor ogsaa, foruden paa det Pag. 24 anførte Sted, Nr. 17 findes.

Nr. 19 og 20 af N. Schiørrings "Blandinger for Sang og Claveer", Kbh. 1787.

Nr. 21 skriftlig meddeelt af Hr. Cand. Theol. O. C. Kynde.

Flere af disse Viser, nemlig Nr. 2 og 22 (der høre til de egentlige "Kjæmpeviser") og Nr. 1, 7, 14, 15 og 23 antages at være opstaaede i Tidsrummet fra det 13de til det 15de Aarh., og have været meget sjungne i hele Norden. Ogsaa findes næsten alle disse, ligesom mange andre af vore gamle Sange, i de svenske Samlinger af Folkeviser, og det er ofte ikke muligt at afsjøre, hvilket af de skandinaviske Lande de oprindeligt tilhøre*). De have i en Tid, da Svenskt og Dansk kun vare at betragte som Dialekter af eet og samme Sprog, oversat sig selv fra den ene i den anden, og lidt efter lidt, efter som hver af disse Dialekter har uddannet sig til et selvstændigt Sprog, er ogsaa Sproget i Viserne blevet meer og meer forskjelligt, idet disse, hver i sit Land, have fulgt den almindelige Sprogudvikling og skiftet Dragt med Tiderne. Heraf lod sig vel ogsaa forklare mangen en Haardhed eller Ufuldkommenhed i Udtryk, Rīm og Versemaal, idet nemlig enkelte Udtryk og Vendinger ikke saa let have ladet sig indpasse i nyere Sprogformer, som andre, og derfor ere blevne staaende uforandrede ved Siden af det Nye.

Melodierne til disse gamle Sange ere mere eiendommelige for hvert af de nordiske Riger, end Texterne, der lettere ved Afskrift og Aftryk have kunnet vandre fra eet Land til et andet, medens Melodierne, hvis Optegnelse fordrede en her i ældre Tider ukjendt og i senere Tider lidet almindelig Færdighed, blot gik fra Mund til Mund i en snævrere Omkreds. Derfor synges de samme Viser ikke alene i de forskjellige nordiske Riger, men ogsaa i de forskjellige Egne af samme Rige, paa forskjellige Melodier; hvoraf det igjen turde følge, at, i det Hele taget, Melodierne mere, end Texterne, bære Præget af den Nations individuelle Charakter, hos hvilken de ere opstaaede. Saaledes synes mig, at Ynde og en dyb erotisk Følelse oftere afspille sig i de svenske, end i de danske Melodier, af hvilke de fleste have Charakteren af en strængere Alvor. I de norske Melodier hersker en idyllisk Munterhed, blandet med et Træk af Veemod, der gaaer igjennem hele Nordens Sange. Hermed vil jeg dog ikke have sagt, at de Charaktertræk, der især fremtræde i den ene Nations Musik, mangle i de andres; men blot, at disse der ere blandede i et forskjelligt Forhold.

En Mærkelighed ved de nordiske Folkeviser ere Omqvædene, hvoraf nogle endogsaa have to, nemlig et Mellem omqvæd og et Slutnings omqvæd**). Flere af disse udtrykke en Hoved-Idee, Situation, eller Følelse i Digtet, og tjene saaledes til at fastholde Gemyttet i en vis Stemning; andre henge kun løseligere eller ogsaa slet ikke sammen med Digtets Hovedtanke, i hvilket Tilfælde det maa antages, at saadanne Omqvæd oprindeligt have hørt til ældre Viser, hvis Melodier ere blevne benyttede til yngre, der have havt færre Verslinier, end de ældre Viser, og da for Melodiens Skyld have tilegnet sig disses Omqvæd. Jeg har udsat Omqvædene som Chor; thi om de ogsaa ere udsprungne af Sangerens subjective Anskuelse eller Stemning, og under Improvisationen — thi paa denne Maade ere vel de fleste af de gamle Viser fremkomne — have tjent ham "som Hvilepunkter, ved hvilke han kunde paaminde sig det Hele og overtænke hvad der skulde følge" (s. "Svenska Folk-Visor" af Geijer og Afzelius, 1ste D., S. LXIV), og kunne de saaledes ikke i deres

*) Nr. 2, 12 og 22 findes i Arwidsson's "Svenska Fornsånger", I. S. 28, 114 og 13; Nr. 14 og 15 findes i Geijer's "Svenska Folk-Visor", I. S. 137 og 148. See de under Littr. C følgende Anmærkninger.

***) Ogsaa findes der Omqvæd ved flere af de gamle engelske og skotske Folkeviser.

Oprindelse betragtes som Ytringer af det lyttende Folks ved Sangen vakte Stemning, saa er det dog naturligt og finder Medhold i daglige Erfaringer, at Tilhørerne, naar de ofte have bemærket, at den samme Tanke vender tilbage, gribe denne og, ved at stemme i med, give deres Deeltagelse og Interesse for det Foredragne tilkjende. Hvad der saaledes i de første Vers af en Vise alene var et Udtryk af Sangerens Stemning, bliver siden tillige Udtrykket for Tilhørernes. Iøvrigt er jo Udsættelsen af Omqvædene for flere Stemmer ikke til Hinder for at udføre dem med een Stemme.

Nr. 1. Meddeleeren af denne Melodie kan forfølge den op i Tiden indtil 1690; men den er visselig meget ældre. (S. "Udv. danske Viser", 5te D., S. VII.)

Nr. 2. Pladsen har nødt mig til at forkorte denne, ligesom flere andre af de meget lange Texter. Melodien findes, foruden paa det ovenfor anførte Sted, i Resen's "Descriptio Samsøe" (Kbh. 1675). Ved senere at opdage den der, seer jeg, at der i "Udv. danske Viser", hvorefter jeg har optaget Melodien, er indløbet den Feil, at den 1ste Node i Ade sidste Takt er gjort til $\bar{g}$ istedetfor $\bar{a}$, der giver Melodien et langt bedre Sving; hvorfor Satsen forandres saaledes:

de dan - ske Hofmænd der de ud - ri - de.

Nr. 5 og 7c) ere mig foresjungne af Mdm. Landt, Enke efter Præsten Landt, som har udgivet Færøernes Beskrivelse (Kbh. 1800). Hun havde levet paa hine fjerne Klippeøer, hvor vore gamle Viser have fundet et Tilflugtssted, og hvor de endnu synges til Dands ved alle Gilder. — Med Hensyn til det i Nr. 5 forekommende Omqvæd "Matrori", har en Ven gjort den Gisning, at det er en i Folkemunde foregaaet Forvanskning af Ordene "Hva' troer I"; og mange af disse Omqvæd i "Olskipodolski-Sproget" (som Nyerup siger) ere vist at betragte paa denne Maade.

Nr. 10. I Resen's "Frederik d. 2dens Krønike" (Kbh. 1680) har jeg fundet følgende Melodie til denne Vise:

B. Norske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1. Mel. mundtlig; Texten til denne og de følgende Sange af E. Storm er trykt i Hallagers "Norske Ordsamling" (Kbh. 1802), i "Digte af Edvard Storm", udg. af A. E. Boye (Kbh. 1832), og i J. Moe's "Samling af Sange, Folkeviser og Stev i Norske Almuedialekter" med Melodier, samlede af L. M. Lindemann (Christiania 1840).

Nr. 2, 3, 5b), 6, 8, 12, 13, 15, 20 og 21 af Moe's ovennævnte Samling.

Nr. 5a), 9, 10, 11, 17, 18, 19, 22 og 23 skriftlig meddeelte af Hr. Overlærer F. P. J. Dahl.

Nr. 4 og 24 almindelig bekjendte Melodier; Texten til den sidste efter flere mundtlige og skriftlige Meddelelser.

Nr. 7 af et gammelt Haandskrift.

Nr. 14 og 16 af Lindemann's "Norske Fjeldmelodier", 2det Oplag, 5 Hefter (Christiania 1842).

Nr. 1. Texten til denne Vise har jeg i en Afskrift fra 1771, hvorefter jeg har optaget den vistnok rigtigere Læsemaade i 2den Linie af 1ste Vers: "Fjeil bli bært aa Lauve spræt" istedetfor "Fjeil bli bært taa Lauwespræt". I dette Msct. findes ogsaa Texten til Nr. 2 og til samme Forfatters "Saang paa Fødslogaggen aat han Far", der begynder: "No kæm e ta Fjedle". Storm var født 1749 i Vaage Præstegjeld i Guldbrandsdalen og døde 1794 i Kjøbenhavn.

Nr. 2, 2det Vers: 'pum (for upum) o: op om, omkring.

Nr. 3. I Lindemann's "Norske Fjeldmelodier" (2det Opl.) findes følgende bedre Syngemaade af 1ste—2den og 5te—6te Takt:

Nr. 6. En meget udbredt Sang, der findes i et norsk Syngespil, "Fjeldeventyret", af H. A. Bjerregaard.

Nr. 7. Et Sidedestykke hertil staaer i Arwidsson's "Svenska Fornsånger", III. S. 131, med Overskrift: "Den Förvända Verlden".

Nr. 8. Forfatteren, Hans Allum, anføres af Moe som Seminarist og Kirkesanger til Skouge Sogn, født i Botne Sogn.

Nr. 12. Haves ogsaa paa Svensk; s. Arwidsson, III. S. 155.

Nr. 5a), 9, 10, 11, 18, 19, 22 og 23 har Dahl i 1817 medbragt fra Norge. De ere for Störstedelen optegnede i Övre-Tellemarken. — I den efter det Svenske oversatte Fortælling "Strid og Fred, eller nogle Scener i Norge" (Kbh. 1841) findes følgende Beskrivelse af Hallingdansen: "Maaske gives der ingen Dands, som mere end Hallingen udtaler den Folkecharakteer, der opfandt den; som bedre afspeiler Nordboens Liv og Sind. Den begynder ligesom lavt nede ved Jorden med smaa, langsomme Trin og Böininger af Arme og Been, i hvilke en stor Kraft ligesom skjödesløst leger. Det er noget Björneagtigt, Trevent, Keitet, Drömmende. Men det vaagner, det bliver Alvor. Da hæve den Dandsende og Dansen sig og udvikle Kraftyttringer, ved hvilke Styrken og Behændigheden synes at lege med den træge Keitethed og beseire den. Den, der nylig syntes at være bunden til Jorden, springer op og tumler sig om i Luften, som havde han Vinger. Men efter en Deel halsbrækkende Bevægelser og Evolutioner, ved hvilke den uvante Tilskuer wilkaarligt gyser, gjevinder Dandsen pludselig sin første, rolige, sorgløse, noget tunge Charakteer og ender, som den begyndte, sænket mod Jorden." Det nationale Instrument, hvorpaa der spilles til Dands er "den lille, broget maledede Hardangerfel", der er forsynet med "fire Metalstrænge, som ligge under Gribebrættet. De stemmes i Accorder med de overliggende Tarmstrænge, hvorved Violinen, saavel som ved dens særegne Bygning, faaer en egen stærk, næsten melancholsk Klang. Den egne Tryllekraft, som ligger i det klare Vands Dyb, i Bjergets mystiske Fudre, i Skovens dunkle Grotter, som Skjaldene have besjunget, i Havfruens, i Bjerghkongens og Skovdronningens Navn, og som saa mægtigt drager Hjertet til ukjendte, vidunderlige Dyb, — denne dunkle Natursang" gjenlyder fra Hardangerfelens zittrende Understrænge. — Forfatterinden omtaler ogsaa det gamle nordiske Instrument "Langleg" eller "Longoleik", der har fire Strænge og er omtrent af samme Skikkelse som Psalmodikon. Det spilles ofte med megen Færdighed af Bønderpigerne i Norge, som dermed ledsage deres Sang.

C. Svenske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1, 2, 3b), 4, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22 og 24 af "Svenska Folk-Visor från Forntiden, utgifne af E. G. Geijer och A. A. Afzelius", (3 Dele, Stockholm 1814—1816.)

Nr. 3a), 13 og 14 af Arwidsson's "Svenska Fornsånger", (3 Dele, Stockholm 1831—1842.)

Nr. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 23 fra "Traditioner af Svenska Folk-Dansar", (4 Hefter, Stockholm 1814—1815).

Nr. 19 af "Svenska Folkvisor" med Accomp. af Guitarre, (1ste Hefte, Stockholm 1839).

Nr. 1, 2, 3, 4, 18 og 21 findes ogsaa i "Udv. Danske Viser", III. Side 397, I. 313 (Agnetes Vise), I. 326 I. 210 (Aage og Elses Vise), IV. 59 og III. 353.

Nr. 3a). *Harmoniseringen efter Arwidsson; Texten sammendragen efter flere Varianter hos Geijer og Arwidsson.*

Nr. 5—12 og Nr. 23 ere med ubetydelige Forandringer i Satsen optagne efter "Svenska Folk-Dansar".

Nr. 16. *Har i den i Stockholm trykte Udg. fra 1752 følgende Overskrift: "Hönsgummans Visa, som hon söng för sig sjelf i Hönshuse, på Herregöden, när sista kalase var."*

D. Tydske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1 af "Allgem. mus. Zeit.", redig. af *Fr. Rochlitz*, (8de Aarg., 1806, S. 745); findes ogsaa i "Deutsche Volkslieder mit ihren Original-Weisen" af *A. Kretschmer* og *A. W. v. Zuccalmaglio*, (2 Dele, Berlin 1838—1840).

Nr. 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 17, 18, 19 og 20 af *Büsching's* og *v. der Hagen's* "Sammlung Deutscher Volkslieder, mit einem Anhang: Flämländischer und Französischer" (Berlin 1807); de fleste af disse Viser findes ogsaa i *Kretschmer's* Samling og i "Die deutschen Volkslieder mit ihren Singweisen" af *L. Erk* og *W. Irmer*, (1—4 Hefte, Berlin 1838—1839).

Nr. 6 fra "Berliner Allgem. mus. Zeit." redig. af *A. B. Marx*, (1ste Aarg., 1824, S. 8).

Nr. 10 fra "Cæcilia, eine Zeitschrift für die musikalische Welt", redig. af *G. Weber* (1ste B., Mainz 1824, S. 163).

Nr. 11 af *G. Weber's* "Allgemeine Musiklehre" (Darmstadt 1822).

Nr. 13 af *Erk's* ovennævnte Samling.

Nr. 16, 21 og 22 af "Sieben Volkslieder aus Tyrol, dem Salzburgischen u. der Schweiz; für drei Männerstimmen" (München).

De tydske Melodier hvile paa faa, men bestemte Grundharmonier, hvorfor de ogsaa ere de letteste Folkemelodier at harmonisere; Dur-Tonearten er den fremherskende i dem, — af de 22 Melodier, som dette Bind indeholder, ere kun to (Nr. 9 og 18) i Mol; — de udmærke sig derfor ved Ro og Klarhed i Stilen og ved en Frimodighed i Udtrykket, der indbyder til at synge dem med fuldt Bryst.

Nr. 1 er optegnet i Eisenach, *Minnesangernes Hovedsæde.*

Nr. 6. "Wie ist Wort und Ton und Bewegung eins — nicht einander angepasst, sondern mit einander aus der Seele des Sängers hervorgegangen; wie voll unaussprechlicher Sehnsucht und Wehmuth die kleine Quinte (Takt 19 und 23); wie charakteristisch die kreisende Walzerbewegung, in der der Gedanke vergehen und nur das Herz sich regen mag." *A. B. Marx.*

Nr. 8. *Denne Sang er meget gammel og endnu tilligemed dens Melodie velbekjendt. Den nævnes i Fischart's "Gargantua und Pantagruel" (1552; en senere Udgave fra 1631), Cap. 1.*

Nr. 17—20. *Baade Texterne og Melodierne meddeelte til den ovenanførte Samling af Professor Studer i Bern.*

Nr. 18 var betegnet som "der Grossvater der Kulturigen."

E. Engelske, skotske og irske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1, 2, 3, 4, 7 og 8 af *Edward Jones's* "Musical and Poetical Relicks of the Welsh Bards, preserved, by tradition and authentic manuscripts, from very remote antiquity", (2den Udg., London 1794).

Nr. 5, 6 og 11 af "Vocal Melodies of Scotland . . . for the Pianoforte by *Finlay Dun & John Thomson*", Vol. I—IV, Edinburgh. Oversættelsen til Nr. 11 fra *Wolff's* "Braga", (s. nedenfor).

Nr. 9 findes S. 218 i "Ancient Scottish Melodies, from a manuscript of the reign of King James VI. . . . by *William Daune*," Edinburgh 1838.

Nr. 10 af "Irische Elfenmärchen" (S. 199), oversatte af *Brødrene Grimm*, (Leipzig 1826).

Nr. 12, 14, 20 og 22 af *Edw. Jones's* "The Bardic Museum", (London 1802), der udgjør 2det Bind af hans ovennævnte Værk.

Nr. 13, 15, 16, 17, 19, 21 og 23 af *O. L. B. Wolff's* "Braga . . . Volkslieder in ihren ursprünglichen Melodien", (14 Hefter, Bonn.) Nr. 15 findes ogsaa, med liden Forskjellighed i Melodie og med en anden Text, i "Calliope . . . a select collection of the most approved English, Scots, and Irish songs" (London 1788), Pag. 254.

Nr. 18, 24 og 25 fra en Samling af Operasange, Duetter og Folkemelodier, udgivne mod Slutningen af forrige Aarhund. i Edinburgh af *Domenico Corri*, (3 Bind). Nr. 25 findes ogsaa i "Calliope", Pag. 113.

Flere Forfattere have iagttaget den mærkværdige Liighed, der viser sig mellem de gamle engelske, skotske og irske — og de chinesiske og indiske Melodier, og man har forklaret dette Phenomen som en Følge af den Indflydelse, de fra Asien i en forchristelig Periode komne Kelter, hvis Skarer ogsaa naaede til Britannien, have haft paa dette Lands Musik. Den til Grund for de skotske Melodier liggende Scala er nemlig ganske den samme, som den, der findes i den chinesiske, hindostanske og overhovedet i alle Orientens gamle Folkeslags Musik^{*)}, og som, begyndt fra c, hedder: c, d, e, g, a, c. Begynder man den med fis, angive just Claverets Overtangenter denne Scala, nemlig: fis, gis, ais, cis, dis, fis. Men der ere kun faa af de skotske Melodier, der have vedligeholdt deres oprindelige Form; Toner, fremmede for

*) I Fortsættelsen af dette Arbeide vil jeg faae Leilighed til at meddele Prøver heraf.

hiin Scala, have i Tidernes Løb indsneget sig. De mærkeligste Spor af den gamle Scala, som de her leverede Melodier fremvise, findes i Nr. 5, der er aldeles usforvansket, og i Nr. 9, 16, 18 og 25.

Nr. 5. Denne Melodie findes ogsaa, som tidligere bemærket, i det ovenfor anførte Værk af W. Daune, (S. 228), og har der til Overskrift: "Ladie Cassilles lilt" (Lady Cassilles Sang).

Nr. 24. Er een af de Melodier, der ret tydelig giver tilkjende, for hvilket Instrument den er opfundet, nemlig for Sækkepiben. Dette ældgamle Instrument, hvis Opfindelse tilskrives Grækerne, er, med nogle Forandringer, nationalt for de fleste europæiske Folkeslag. Hos Bjergskotterne har det afløst Harpen, der tidligere hos dem var, ligesom det endnu hos Irlænderne er, det almindeligste Instrument. Den skotske Sækkepipes dybeste Tone er g, og Tonernes Følge: g, a, h, c, d, e, f, g. Denne Scala gjenfinde vi ogsaa i nærværende skotske Reel. (S. Fortalen.)

F. Franske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10 fra "Barzas-Breiz. Chants populaires de la Bretagne . . . par Th. de la Villemarqué", (2 Bind; Paris 1840) og den af A. Keller og E. v. Seckendorff af dette Værk leverede tyske Oversættelse: "Volkslieder aus der Bretagne" (Tübingen 1841).

Nr. 11, 12, 15 og 16 af Büsching's og v. der Hagen's under Littr. D nævnte Samling. Oversættelserne til Nr. 15 og 16 fra Wolff's "Braga", (s. under Littr. E.)

Nr. 13 af Delloye's "Chants et chansons populaires de la France"; Paris 1842, (13de Levering).

Nr. 14 af Corri's under Littr. E anførte Værk.

Nr. 17 af Wolff's "Braga"; Melodien findes ogsaa i Delloye's ovenanførte Værk, (43de og 44de Levering).

Et vigtigt Charaktertræk ved den franske Folkemusik er kun utilstrækkelig repræsenteret i de hidtil leverede Sange; thi der er egentlig ikke meer end een Sang (Nr. 12) i denne lette, flygtige Stil, hvori de Franske have saamange Viser, der ere et tro Speil af Nationalcharakteren. De fleste Sange i denne Afdeling have mere nordisk Dybde, hvilket ogsaa den til nogle af dem paaviste historiske Oprindelse maa gjøre begribeligt; men deels har Visernes Alder, deels andre Sammenstillings-Hensyn ledet mig til at begynde med de her leverede Sange. I det Følgende skal jeg meddele Prøver af hiint lettere Genre.

Nr. 1, 3 og 9. Den trættende Gjentakelse af Ordene kan undgaaes ved at slaae to Vers sammen til eet.

Nr. 2. Bretagnerne troe paa Feer og Dværge, hvilke sidste de tænke sig som hælige, raee, dæmoniske Væsener, og som Börn af Feerne, der lægge disse istedetfor de fra de menneskelige Mödre røvede Börn. I de her udeladte Vers beskrives, hvorledes Dværgen forholder sig ganske stum, for at man ikke skal opdage hans hæse Oldingsstemme, indtil den bedragne Moder lader, som om hun vil koge Mad til 10 Karle i en Æggeskal. Ved at yttre sin Forbauselse herover røber Skiftingen sig, og nu bliver han pidsket saa længe, indtil Feemoderen kommer tililende ved hans Skrig og giver det røvede Barn tilbage. Et aldeles lignende Sagn findes i Wales, hvori den studsende Dværg udbryder næsten med de samme Ord, som i den bretagniske Ballade. Dennes Oprindelse synes derfor at falde endnu før den Tid, hvori Fastlandets Britter gandske skilte sig fra Öbritterne; altsaa før det 8de Aarh. (Efter Villemarqué.)

Nr. 11, 12, 15 og 16 har Marie Josephine v. der Hagen i Aaret 1795 medbragt fra sin Fødeby Brüssel, hvor de dengang vare gjængse Folkeviser. (Büsching's Ann.)

G. Italienske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1, 2 og 3 af L. G. Cottrau's "Passatemi musicali", 2det Hefte (Neapel 1825), og G. | W. Teschner's "Sammlung Italienischer Volkslieder" (2det Hefte), med tyske Oversættelser af Aug. Kopisch.

Nr. 4, 5 og 6 af Teschner's Samling.

Nr. 7 af G. Weber's "Cæcilia" (6te B., Mainz 1827, S. 296).

Nr. 8 af W. Müller's og O. L. B. Wolff's "Egeria, Sammlung italienischer Volkslieder" (Leipzig 1829) og Wolff's "Braga".

Nr. 9 af Wolff's "Braga"; Texten findes ogsaa i "Egeria", i "Passatemi musicali" og hos Parthey (s. ndfr.).

Nr. 10 og 11 af G. Parthey's "Wanderungen durch Sicilien und die Levante" (1ste B., Berlin 1834).

Nr. 12, 13, 14, 15, 16 og 17. Melodierne og den italienske Text af Cottrau's Samling; Oversættelserne af Aug. Kopisch's "Agrumi. Volksthümliche Poesien aus allen Mundarten Italiens und seiner Inseln." Berlin 1838. Heri staae ligeledes Oversættelserne til Nr. 1, 2, 3, 5 og 6; men med nogle Afvigelser fra Teschner's Samling. Nr. 13 og 17 findes tillige paa ovenanf. St. i "Cæcilia", aftrykte efter Cottrau.

Sydens Varme, det sprudlende Liv, den Lidenskabelighed, der udmærker Sydboerne, gennemstrømme disse Melodier, der danne en stærk Modsetning til de nordiske, som i Udtrykket baade af Sorg og Glæde stedse vedligeholde Charakteren af en vis Ro. De ofte forekommende dristige Vendinger i de italienske Folke Melodier vidne om den af Naturen givne Sangferdighed, hvormed Gondolføreren, Gjedehyrden, Fiskerpiigen i hiint Land udføre Det, der undertiden

kunde falde vanskeligt nok for mangen en *Kunstsanger*. I disse *Melodier* kunne vi finde den ægte *Typus* for italiensk *Sang*, og maae ikke troe at finde den i mange nyere italienske *Componisters* karakterløse *Operamusik*, der kun kan vinde *Betydning* ved *Italienernes* sjælfulde *Sang*. *Rossini* har imidlertid i sin, under *Titel* af "*Soirées musicales*" udkomne, herlige *Samling* af italienske *Sange* viist, hvorledes det nationale *Element* kan gjennemtrænge et musikalskt *Kunstprodukt*.

Nr. 7. Ved denne *Mel.* er i "*Cæcilia*" bemærket: "*Den berømte neapolitanske Tarantelmelodie, meddeelt af en fra Italien nylig (1827) hjemkommen, fortræffelig Kunstner*". — *Tarantellen* udføres af tre *Piger*, af hvilke skifteviis den *Ene* slaar *Tamburinen*, medens de *Andre* med *Castagnetter* dandse. Det er forresten en ikke blot i *Neapel*, men paa flere *Steder* i *Italien* brugelig *Dands*, der ogsaa undertiden ledsages af *Sang* (s. Nr. 16). *Sagnet* fortæller, at denne *Melodie* har sit *Navn* efter *Tarantel-Edderkoppen*, mod hvis giftige *Bid*, der undertiden endogsaa forvolder *Raseri*, den skulde vise en helbredende *Kraft*, idet den vækker en saadan *Dandselyst*, at den *Saaede* vedbliver at dandse, indtil han synker udmattet om og frelses ved den *Transpiration*, som den heftige *Bevægelse* har bevirket. *Heri* er egentlig intet *Utroligt*; dog har *Göthe* meent at maatte forklare *Sagen* anderledes og siger*): at denne *Dands* kaldes *Tarantella*; ikke efter *Navnet* paa hiint *Insect*; men *Tarantola* hedder en *Edderkop*, som især findes i det *Tarantinske*, og *Tarantella*, en *Dands*, der især dandses i det *Tarantinske*. De have saaledes det samme *Navn* efter det fælleds *Fædreland*, uden derfor at have *Fælleddskab* med hinanden.

Nr. 9. Er, ligesom Nr. 10 (s. *Anm. Pag. 15*), af den *sicilianske Folkedigter* *Meli*.

Nr. 11. *Parthey* beskriver det *Indtryk*, som denne *Sang* gjorde paa ham, da han i *Palermo*, i en *maaneklar Aften*, paa *Veien* til sit *Hjem* hørte den af tre sort tilslørede, rimeligviis til en *geistlig Orden* hørende, *Qvinder*, der sade paa et *Dörtrin* og ved deres rene, fuldtonende *Sang* søgte at vække de *Forbigaaendes* *Medlidenhed*. Af de mange *Vers* erindrede han kun det ene.

H. Russiske Folke-Sange og Melodier.

Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14, 15 og 16 af "*Zehn russische Volkslieder, ins Deutsche übersetzt vom Russisch-Kaiserlichen Kollegienrath von Doppelmeier, für die Guitarre arrangirt von Carl Klage*".

Nr. 7, 8, 9, 10, 11 og 12 mundtlig.

Nr. 17, 18, 19, 20, 21 og 22 af *Wolff's* "*Braga*". Nr. 20 og 21 findes ogsaa, men noget forskellige, i "*Stimmen des russischen Volks in Liedern, gesamm. u. übers. von P. v. Goetze*", (Stuttgart 1828).

Russerne synge meget og gjerne. Den i deres *Melodier* saa almindelig forekommende *Væxlen* af *Dur* og *Mol* giver disse et eget *Anstrøg* af *Uro*, der sjelden lader *Gleden* komme til fuldkomment *Udbrud*; selv i de muntreste *Melodier* gjenlyde ofte en lønlig *Smertes* *Toner*; heller ikke give de fra det *Sædvanlige* hyppigt afvigende *Slutningsformer* *Øret* nogen *Hvile*. Disse *sværmeriske, klagende Melodier* synes derfor ofte ligesom at have løsrevet sig fra et stærkt bevæget, men mellem *Frygt* og *Haab* svævende *Hjerte*. — *Russerne* synge i *Almindelighed* uden *Accompagnement*, ligesom de ogsaa dandse efter *Sang*. Imidlertid have de dog flere nationale *Instrumenter***), hvormed de ledsage deres *Sang* og *Dands*. af hvilke de fornemste ere *Gussli*, *Balalaika*, *Skalmeie* og *Sækkepipe*. *Gussli* er en, med *Messingstrænge* betrukken, liggende *Harpe*, af *Form* og *Indretning* som et *Claveer* uden *Tangenter*, ikke uligt *Hakkebrædtet*; men *Strængene* anslaaes med *Fingrene* og ikke, som paa *Hakkebrædtet*, med smaa *Hammere*. Da *Claveret* alt mere og mere bliver almindeligt i *Middelclassen* i *Rusland*, aftager ogsaa *Brugen* af dette gamle *Nationalinstrument*. *Balalaika* har nogen *Lighed* med en *Cithar* og synes at være det første *raa Forsøg* derpaa. Den har en meget lang *Hals* og kun to *Strænge*. Kun paa den ene *Stræng* gribes *Tonerne* med *venstre Haand*; den anden *Stræng* brummer bestandig med i *éen Tone*.

Nr. 2. *Russerne* forbinde ofte *Slutningen* og *Begyndelsen* af en *Melodie* ved fra *Slutningstonen* at gjøre et *Sving* opad eller nedad til *Begyndelsestonen*, saaledes som i denne *Sang*, i Nr. 7, 14 og 16.

Nr. 7—12 ere mig foresjungne af en *Mand*, som har opholdt sig flere *Aar* i *Rusland* og besøgt forskellige *Egne* af *Riget*.

Nr. 21. Som *Tilleg* til hvad der i *Fortalen* er sagt om *Folkemelodiernes* *Tilblivelse*, gjøres opmærksom paa *Ligheden* mellem Nr. 21 og Nr. 11. *Folkesangeren* har kun erindret det *Halve* af en tidligere hørt *Melodie* og har da selv sat *Slutningen* til. Med hvilken af disse to *Melodier* Dette nu er skeet, kan man naturligviis ikke sige.

Nr. 22. I nogle *Egne* er en *Foraarsfest* brugelig. Paa første *Paaskedag*, før *Solens* *Opgang*, samle sig *Landsbyens* *Piger* paa en nærliggende *Høi*; de holde da, vendte mod *Osten*, en kort *Bøn* og stille sig derpaa i en tæt *Kreds* for at istemme en *Sang* til *Foraarets* *Priis*. (Efter *Goetze*.)

*) *Göthe's Werke, Ausg. letzter Hand (in Duod.)*, 38ster B., S. 211-213.

***) See *Goetze's ovenanf. Skrift* S. 36-41.

- №
8. Zu Bannalek am Abblasstag.
9. Zum Fluss ging ich der Arbeit nach. } *Bre-*
10. Lang-Pasku, der Kleider macht. } *tagn.*
11. Tandis que tout sommeille.
Saa roligt Alt nu sover.
12. Me promenant du long ces remparts.
Gik mig paa Volden at spadserer.
13. O ma tendre musette.
Mindes du, min Lisette.
14. Au bord d'une fontaine.
Ved Bredden af en Kilde.
15. Adieu, ma jolie Flamande.
Lebewohl, mein Flandrisch Mädchen.
16. Hier au soir au clair de la lune.
Gestern Abend im Mondenscheine.
17. Il était une fille.
Es war einmal ein Mädchen.

G. Italienske Folke-Sange og Melodier.

1. Vitti na tigrà dinta na silva scura.
Sah eine Tig'rin tiefin dem dunkeln
Haine. } *Cala-*
2. Chi t'ha fatta sta bella scarpetta. } *bresisk.*
Wer gemacht hat das niedliche
Schühlein. } *Neapoli-*
3. Se t'aje da 'nzora piglia bella. } *tanske.*
Hör', wenn du freien willst. } *bresisk.*

- №
4. Senza te, idol mio. } *Romersk*
Langt fra dine Blikke. } *Folkecanon.*
5. Sera la viddi la Calavresella.
Abends da sah ich das Cala-
bresinchen. } *Calabre-*
6. Aje tradetore. } *sisk*
O du Verräther. } *Neapolitansk.*
7. Neapolitansk Tarantella.
8. Nici mia, si sei 'ntunata
Herschen, wenn du bist eigensinnig.
9. Dimmi, dimmi, apuzza nica.
Sag', o sag', du kleine Biene.
10. Uchiuzzi niuri.
Ihr schwarzen Aeugelein.
11. Oh lancia crudele.
O Lanse voll Grausen.
12. S'è aperta na cantina
Im Meere ward eröffnet.
13. E nata mmiezo mare
Gewachsen ist im Meere.
14. Sta notte, mente stuocchie.
Als diese Nacht mein Aug'.
15. Se tu Nenna m'ammave.
Liebstest du mich ein wenig.
16. Gioventù de Roma bella.
Röm'sche Jugend, flinke,
schnelle. } *Romersk*
 } *Tarantella.*

- №
17. Zi monacella.
Ehrwürd'ge Schwester. } *Fra Lucca.*

H. Russiske Folke-Sange og Melodier.

(№ 1—6 og 13—22 i tydske Oversættelser af v. *Doppelmeier* og *O. L. B. Wolff*.)

1. O-i! dort im Felde grünt.
2. An dem Strömchen bei der Brücke.
3. Meines Herzens Flammenliebe.
4. Hin zum Strömchen will ich eilen.
5. Singe nicht, du junge Nachtigall.
6. Hab' mein Aeckerchen.
7—12. Nogle Sang-Melodier uden Text.
13. Auf die Wiesen dort.
14. Nein — es ist nicht des Guckgucks Ruf.
15. Friedlich bei einander liegen.
16. Kaum sah ich dich, so liebt' ich dich.
17. Was ist's, das ich lese.
18. Warum die Thränen, mein lieber Sohn.
19. Ach! die schweren Leiden.
20. Zwei getreue Tauben.
21. Worin hab' ich dir missfallen.
22. Auf! der Frühling naht.

Betætelser.

- Danske Sange,* Pag. 3. See Anmærk. under Litr. A.
Norske Sange, " 3. See Anmærk. under Litr. B.
" " 6, 6te Takt: Bassen forandres til
" " 11, 8de Vers, 2den Lin. og 9de Vers, 1ste Lin.: vil l. vi.
" " 24, 2den og 10de Takt: til $\bar{c}$ i Disc. sættes $\bar{f}$, hvortil i Bassen gribes $\overset{a}{es}$ Istedetfor $\bar{c}$ sættes $\bar{g}$.
Svenske Sange, " 14: Tempoet skal være *Andante con moto.*
" " 14, 1ste Takt: $\overset{g}{es}$ i Bassen rettes til $\overset{b}{g}$
" " 16: Punkten efter Basnoten i 1ste, 2den og 3die Takt udslettes, og en Ottendededeels-pause sættes under $\bar{e}$.
" " 18, 2det V., 2den Lin.: *Da l. Dä*; i 6te Lin. *Thi l. Ty.*
" " 19: Takttegnen skal være $\frac{3}{8}$
Tydske Sange, " 1, 6te Takt: $\bar{a}$ rettes til $\bar{g}$.
" " 4, 1ste Takt: $\bar{g}$ i Bassen rettes til $\bar{f}$.
" " 22, Nr. 20. Tempobetegningen *Larghetto* tilføies.
Engelske Sange, " 3, 1ste Vers: *dets l. dens.*
" " 7. I tredie Vers af den *engelske* Text sættes Gjentagelsestegnet før og efter den *fjerde* Linie.

- Engelske Sange,* Pag. 7, Nr. 7. Takttegnen skal være $\frac{2}{4}$,
" " 10, 1ste Takt: mellem $\overset{gis}{h}$ i Disc. tilføies $\overset{a}{cis}$ et e; i Bassen sættes Buer mellem de to første Noder.
" " 14, 10de — 12te Takt: Discanten forandres saaledes
" " 16, 5te Takt: efter *første* og *tredie* Ottendededeel sættes en Punkt; *anden* og *fjerde* Ottendededeel gjøres til Sextendedele.
" " 21, 1ste Vers: *glides l. gleams.*
Franske Sange, " 1: Nr. 1—12 forandres til Nr. 1—10.
Italienske Sange, " 1, 2det Vers: *Calunna l. Calannu.*
" " 2, 6te Lin. i begge Vers: *voglio l. boglio.*
" " 5, 4de Vers: *non l. no.*
" " 6, Overskriften: *Calabresella l. Calavresella.*
" " 7, 2den Textlinie: *niedlich l. niedliches.*
" " 8, 2den Textlinie: *macht l. machst.*
" " 12, 3die og 5te Textlinie: *De l. Di; noi l. nui.*
" " 13, 1ste Textlinie: *gia da l. gia-da; D'un l. D'una.*
" " 13, 2det Vers: *chisso l. chissu.*
" " 13, 3die Vers: *che l. chi; sucalo l. sucalu.*
" " 17, 4de Textlinie: *Fische l. Fischchen.*

☞ I det første Ark af Danske, Norske, Svenske, Tydske, Franske og Italienske Sange burde Begyndelsen af hver Linie i det under Melodien staaende første Vers være udhævet med et stort Bogstav, hvilket ellers overalt er iagttaget.